

Praktisk jura for plejepersonale: Fravalg af genoplivning

Den aktuelle vejledning fra 1. november 2019

De reviderede vejledninger fra Styrelsen for Patientsikkerhed (STPS) om fravalg af henholdsvis genoplivningsforsøg og livsforlængende behandling findes her:

<https://stps.dk/da/ansvar-og-retningslinjer/vejledning/den-sidste-tid/>

Når en patient falder livløs om eller findes livløs, skal der som udgangspunkt altid indledes genoplivningsforsøg, på nær i disse situationer – her i et billede fra [en video fra STPS til plejepersonale i ældresektoren](#):

Du kan undlade genoplivningsforsøg, hvis:	
det er åbenlyst, at døden er indtrådt	det fremgår tydeligt af journalen, at døden var forventet, og du var involveret i behandlingen
en læge i situationen beslutter, at der ikke skal forsøges genoplivning	borgeren eller lægen på forhånd har besluttet, at der ikke skal forsøges genoplivning

Af de fem undtagelser er de to første rettet mod den akutte situation - og de tre sidste mod forhåndsbeslutninger

1. Andre end læger kan i få situationer fravælge genoplivningsforsøg

Plejepersonalet kan konstatere, at døden er indtrådt, hvis døden er åbenbar.

I praksis er det kun, hvis der er forrådnelse, kvæstelser uforenelige med liv eller forkulning.

Eller hvis en læge tydeligt har angivet i journalen, at døden er forventet.

2. En læge fravælger i situationen

En læge fravælger genoplivning i situationen ud fra de givne oplysninger og set kendskab til patienten.

Det må gerne ske over telefonen, men skal efterfølgende følges op af et notat i journalen.

Akutte beslutninger er ofte belastende for personale og pårørende og kan undgås, hvis der i god tid tages stilling til genoplivningsforsøg, hvilket sker på følgende tre måder:

3. En læge fravælger på forhånd genoplivningsforsøg

Borgeren er alvorligt syg eller døende, og en læge vurderer, at genoplivningsforsøg ved hjertestop vil være udsigtsløst.

Borgeren (og evt. de pårørende) informeres og høres, men lægen træffer afgørelsen og skriver i borgerens journal, at der ikke skal forsøges genoplivning.

Beslutningen kan kun ændres af en læge.

Beslutningen gælder, når lægen har orienteret det relevante personale - og skal så hurtigt som muligt noteres i journalen.

4. Patienten fravælger selv genoplivningsforsøg

En habil borger er alvorligt akut eller kronisk syg og fravælger jævnfør selvbestemmel-
sesretten fremtidige genoplivningsforsøg.

Når en læge har vurderet, at borgeren er habil og forstår omfanget af sin beslutning,
skriver lægen i borgerens journal, at der ikke skal forsøges genoplivning.

Borgeren kan altid ændre sin beslutning.

5. Borgeren har udfærdiget et behandlings- eller livstestamente

Testamentet træder først i kraft, når en læge har vurderet, at borgeren er varigt inha-
bil, og har skrevet i borgerens journal, at der ikke skal forsøges genoplivning.

Behandlingstestamentet kan tilgås via FMK-online.

**For at få taget de for borgeren vigtige beslutninger i så god tid
som muligt er det afgørende med et tæt samarbejde mellem pleje-
personalet og lægen.**

Tværfagligt samarbejde

Plejepersonalet, som kender borgeren, kan - på baggrund af samtaler med borgeren
og kendskabet til dennes tilstand - anmode lægen om stillingtagen til at afstå fra gen-
oplivning.

Lægen skal altid informere plejepersonalet om beslutningen om at genoplivning ikke
skal påbegyndes. Dette kan gøres mundtligt, men skal følges op af en skriftlig korre-
spondance.

Andre praktisk vigtige bestemmelser i vejledningen:

Fravalg gælder også efter sektorskift

Både den habile borgers eget fravalg og det lægelige fravalg gælder
også under og efter sektorskift.

Fravalg skal dokumenteres i henvisninger og udskriv- ningsbreve

Det modtagende personale skal orienteres direkte

Af hensyn til behandlingen under og efter overførelse til anden sektor,
skal indlæggende og udskrivende læge sikre, at ambulancepersonalet
og det modtagende personale orienteres om fravalgsbeslutningen.

Hvis der udstedes terminalerklæring, skal der samtidig ta- ges stilling til fravalg

/Ove Gaardboe – 18. april 2021
ove.gaardboe@patientsikkerhed.dk